

Cultuur Compagnon

Creative nieuwkomers ontdekken de
Zeeuwse kunst- en cultuursector met
lokale cultuurprofessionals

2024

Colofon

CultuurCompagnon is een project van

Cultuurkwadraat

Sint Pieterstraat 45
4331 EV Middelburg
www.cultuurkwadraat.nl
info@cultuurkwadraat.nl

Cultuurpunt Walcheren

Kuiperspoort 12
4331 GS Middelburg
www.cultuurpuntwalcheren.nl
info@cultuurpuntwalcheren.nl

KCE Oosterschelderegio

Kuiperspoort 21
4331 GS Middelburg
www.centrumkce.nl
info@centrumkce.nl

Toonbeeld

Bellamystraat 26a
4532 CP Terneuzen
www.toonbeeld.nl
info@toonbeeld.nl

Mede mogelijk gemaakt door

- o Vluchtelingenwerk
- o AZC Middelburg
- o Stichting de Vrolijkheid
- o Welzijn Middelburg
- o Provincie Zeeland
- o Fonds voor Cultuurparticipatie

De meeste foto's in dit boekje zijn gemaakt door Wesley Versteeg. Voor meer informatie hierover kunt u contact opnemen met Cultuurkwadraat.

Inhoudsopgave

Inleiding	p. 4-5
Kennismakings	p. 6-7
Iyad & Josien	p. 8-11
Burhan & Ton	p. 12-15
Ilona, Marlou & Anda	p. 16-19
Wisseem, Fadi & Sjef	p. 20-23
Rezan & Anna	p. 24-27
Tetiana, Ihor & Kianoosh	p. 28-31
Inna & Daniël	p. 32-33
Afsluiting	p. 34-35
Artikel Omroep Zeeland	p. 36-37
Dankwoord	p. 38-39

Inleiding

Met CultuurCompagnon brengen we nieuwkomers in contact met de Zeeuwse cultuursector. Door nieuwkomers met artistieke aspiraties in verschillende disciplines te koppelen aan Zeeuwse cultuurprofessionals verkleinen we met dit pilotproject de afstand en bevorderen we cultuurparticipatie.

Het idee voor het project is ontstaan in het Pennywafelhuis, een community art-project in Middelburg waar mensen vanuit verschillende culturen en achtergronden elkaar kunnen ontmoeten.

Tijdens een activiteit met de titel 'Vrijheid in verbondenheid' ging Aschwin van den Abeele, de stadsdichter van Middelburg, in gesprek met Hazem Alhaj Ahmad die op dat moment bij het Pennywafelhuis werkte als vrijwilliger. Hazem is als vluchteling vanuit Syrië in Zeeland terechtgekomen en schreef zelf ook gedichten. De samenwerking heeft geleid tot het gedicht 'Ik ben van Al - Jahra, ik ben van Zeeland' wat de dichters samen hebben geschreven.

Deze co-creatie smaakte naar meer en samen met Cultuurkwadraat is er een vervolg bedacht wat de naam CultuurCompagnon heeft gekregen: Cultuur in verbondenheid.

De deelnemers

Vluchtelingenwerk Nederland heeft vanuit de kantoren in Goes, Hulst, Middelburg en Zierikzee zicht op nieuwkomers in Zeeland die benaderd konden worden voor deelname aan het project. De weg naar volledige integratie en deelname aan de Nederlandse samenleving kan lang zijn voor nieuwkomers. Er zijn vaak barrières die groei en ontwikkeling in de weg staan.

Ook Hazem Alhaj Ahmad en organisatiecompagnon Olga Knetsch, adviseur van Toonbeeld, hebben een grote rol gespeeld in het benaderen van nieuwkomers. Hazem was vanuit zijn verbintenis met Vluchtelingenwerk Nederland goed in staat een netwerk op te bouwen onder geïnteresseerde nieuwkomers in Zeeland en Olga een netwerk onder professionele cultuurmakers. Samen met AZC Middelburg, Stichting De Vrolijkheid en Welzijn Middelburg hebben zij diverse koppels/trio's samengesteld.

CultuurCompagnon ging van start tijdens een eerste bijeenkomst bij Cultuurkwadraat in september 2023. Tijdens deze bijeenkomst maakten de cultuurprofessionals en creatieve nieuwkomers kennis met elkaar.

Iyad Kashfeh

o 42 jaar

o Syrië

o Theater

Iyad woont in Burgh-Haamstede met zijn vrouw en twee kinderen. Een jongen van 10 jaar en een meisje van 8 jaar. Hij is opgegroeid in Damascus, wat vroeger een prachtige stad was. Maar door de oorlog helaas niet meer. Hij heeft vier jaar drama gestudeerd en ook lesgegeven op de universiteit.

“Ik ben Syrië uitgegaan via Libanon. In Libanon heb ik 11 jaar gewerkt. Daarna ben ik naar Nederland gekomen.”

De samenwerking tussen Iyad en Josien heeft mooie uitkomsten opgeleverd. Zo heeft Iyad een grote sprong gemaakt in zijn Nederlandse taalkennis, door het spreken met de jongeren van de Jeugdtheaterschool. Hij is nu minder bang om Nederlands te praten en leert snel!

Josien de Graaf

- o 66 jaar
- o Nederland
- o Theater

Josien is artistiek leidster van de Jeugdtheaterschool Zeeland. Al 24 jaar heeft zij 'de leukste baan die ik me maar kan bedenken'. Werken met kinderen en jongeren, toneelstukken schrijven, presentatie-weekends organiseren, prachtige voorstellingen bekijken en leuke docenten zoeken en vinden. Met elkaar een creatieve gezellige Jeugdtheaterschool zijn, waar iedereen zich fijn voelt, dat is waar Josien met haar werk voor staat.

Burhan Saleh

o 68 jaar

o Irak

o Beeldende Kunst

Burhan studeerde beeldende kunst aan de kunstacademie in Rome, Italië (1978-1980). Hij heeft in Nederland en in veel andere landen zijn werk geëxposeerd. Hij vluchtte met zijn gezin uit Irak en is sinds 2000 woonachtig in Nederland. Nadat Burhan een tijd in Roermond had gewoond, is hij met zijn gezin verhuisd naar Goes. Hij geniet van het Zeeuwse landschap: land en water inspireren hem tot het maken van aquarellen tijdens zijn dagelijkse fietstochten.

Door CultuurCompagnon is een vriendschap en klik tussen Ton en Burhan voor het leven ontstaan. Burhan spreekt oorspronkelijk Turkmeens (dialect Turks uit Irak) en Arabisch. Ze hebben samen nooit Google Translate gebruikt.

Ton Lamper

- o 68 jaar
- o Nederland
- o Beeldende Kunst

Na zijn opleiding tot docent en kunstenaar in Delft en Tilburg is Ton als docent beeldende vorming aan de slag gegaan in het voortgezet onderwijs op het Buys Ballotcollege, het latere Ostrea Lyceum in Goes. Daarnaast is Ton altijd actief geweest als kunstenaar en heeft op veel verschillende plaatsen in binnen- en buitenland geëxposeerd.

‘We juttten elkaar op met ons werk. Als Burhan een werk klaar heeft, moet ik weer aan de slag.’

Ilona Basilashvili

o 52 jaar
o Georgië
o Beeldende Kunst
& Mode

Ilona is geboren in de stad Tbilisi. Haar voorouders aan moeders kant waren kunstenaars en naaisters. Ze heeft van kinds af aan al beeldhouwkunst bestudeerd.

Verder heeft ze interesse in emaille, keramiek, landschapsontwerpen, koken en fruit snijden. Ze haalt haar inspiratie uit kunstenaars en ontwerpers zoals Vincent van Gogh, Salvador Dali en Lado Gudiashvili. Deze laatste is afkomstig uit Georgië.

Voor de november expositie in het Pennywafelhuis ontwierp Ilona een viertal creaties gebaseerd op de vier seizoenen.

‘Zeeland geeft haar een tweede adem, ze is hier gelukkig’

Marlou & Anda

- o Nederland
- o Schilderkunst (Marlou)
- o Fotografie (Anda)

Het Pennywafelhuis, is een laagdrempelig sociaal-artistiek project in een flat aan de Meanderlaan in de Middelburgse wijk Dauwendaele, het culturele en sociale hart van de wijk. Marlou Pluijmaekers (schilder) en Anda van Riet (fotograaf) hebben samen de sociaal-artistieke leiding. Het Pennywafelhuis is een smeltkroes van verschillende culturen. Zij gebruiken kunstzinnige middelen om in contact te komen met de bewoners.

Wissem Ziadi

- o 41 jaar
- o Tunesië
- o Muziek

Wissem is een Tunesische violist, zanger, auteur en componist. Wissem wordt geïnspireerd door traditionele oosterse en Tunesische muziek. Door verschillende samenwerkingen, waarbij diverse stijlen samenkomen, smeedt Wissem zijn eigen klankidentiteit met nieuwe composities die voortkomen uit zowel traditionele als hedendaagse muziek.

Fadi Abu Madi

- o 50 jaar
- o Syrië
- o Zang

Fadi heeft een bachelordiploma in het Arabisch behaald aan de Faculteit der Letteren en een diploma aan de Faculteit Onderwijs. Hij is getrouwd en heeft twee kinderen. Zijn hobbies zijn kunst en zingen. Hij zingt al van jongs af aan over het Palestijnse erfgoed.

Sjef Hermans

- o 70 jaar
- o Nederland
- o Muziek

Sjef is geboren in Middelburg. Naast zijn werk als leerkracht basisonderwijs en vakspecialist muziek op 18 basisscholen op Walcheren is hij zijn hele volwassen leven actief geweest in verschillende muzikale samenwerkingsverbanden: Champagne Charlie en Sunshine Cleaners. Met die bands heeft hij al een kleine twintig albums opgenomen en heel veel muzikale projecten gedaan. Sjef is inmiddels gepensioneerd, maar nog volop actief.

'Our concerts were wonderful and purposeful for many different topics in life. This was due to our training filled with honest work and the spirit of teamwork.'

Fadi Abu Madi

Sjef showed a very advanced sense of collaboration. He was available and offered us a variety of events and creative spaces in Middelburg.

Wisseem Ziadi

Rezan Habash

o 39 jaar

o Syrië

o Poëzie

Rezan is een Koerd uit Syrië. Hij studeerde bedrijfskunde en boekhouding, maar zijn hoofdbaan was fotografie.

Hij schrijft al bijna 15 jaar gratis poëzie (proza) en heeft bijna alles gedaan om de behoeften van zijn gezin veilig te stellen. Zijn liefde en passie voor fotografie, schrijven, poëzie en zingen is hij nooit vergeten.

Rezan is getrouwd en heeft twee dochters.

‘Ik heb goede ervaringen met de Zeeuwse dichter en ook met de Zeeuwse literatuur.’

Rezan tijdens de afsluiting van CultuurCompagnon

Anna de Bruyckere

o 37 jaar
o Nederland
o Poëzie

Anna is schrijver, filosoof en verteller. Sinds de milleniumwisseling schrijft ze poëzie. In 2020 verscheen haar poëziedebuut 'Voor permanente bewoning'. Ze werkt afwisselend aan langer proza, nieuwe poëzie en audio.

In haar vrije tijd gaat ze graag wandelen bij Oranjezon of elders in het bos of door de polder.

Duif

*De duif wist niet dat ze sliep,
ze rouwde van zonsopgang tot de middag.
Mijn geliefde merkte niet
dat ze hilde om haar geliefde die haar verliet.
De volgende ochtend
viel het geluid van katten
op de troon van de duif.
Ze werd door de meeuwen naar haar
laatste rustplaats gebracht.
En toch,
mijn verzen slapen met ontblote borst.*

يَمَامَة

لم تدرك اليمامة أنها نائمة
ناحت من الفجر للعصر
وحبيبتني لم تدرك
أنها تبكي حبيبها الذي هجر
في الصباح التالي
حلّ صوت القطط
على عرش اليمامة
وزقت نعشها
النوارس
ونامت آياتي عارية الصدر

Tetiana Beker

o Oekraïne
o Schilderkunst

Als klein meisje vond Tetiana het al erg leuk om te schilderen en te tekenen. In 1993 is zij afgestudeerd aan de kunstacademie in Oekraïne.

Een groot deel van haar leven was ze een alleenstaande moeder die moest werken en zorgen voor haar 2 kinderen. Door de stress en de drukte die ze in het dagelijkse leven had, heeft ze niet de kans gehad om verder te groeien als kunstenaar. Toen ze hier in Nederland terecht kwam door de oorlog heeft zij besloten dat ze zo positief mogelijk wilde zijn in deze moeilijke situatie.

Bloemen maken andere mensen vrolijk door de schoonheid en de felle kleuren. Hierdoor besloot ze dat ze vooral bloemen zou schilderen en deze aan mensen zou geven die het lastig hebben of zichzelf weer aan het opbouwen zijn. Door de vreugde van haar schilderijen te delen met anderen kan ze zichzelf ook weer opvrolijken en bepaalde dingen loslaten.

Ihor Sadhanski

o Oekraïne
o Schilderkunst

Ihor maakt schitterende werken, hij is geïnteresseerd in het maken van orthodoxe religieuze werken maar hij maakt ook familieportretten, schildert dieren en meer.

Kianoosh Gerami

o Iran
o Schilderkunst

Na de basisschool en middelbare vooropleiding ging Kianoosh naar de kunstacademie van Teheran. Hij studeerde schilderen en illustratie en in 1998 studeerde hij af. Sinds 2010 woont en werkt hij samen met zijn partner vanuit een studio en galerie in Zierikzee in de provincie Zeeland. Hij heeft een galerie met kunst en design en een studio met een grafisch bureau.

**Kijk op de volgende pagina
voor de kunstwerken!**

Inna Yurchenko

o 39 jaar
o Oekraïne
o Zang

Inna is een Oekraïense zangeres. Ze zingt al sinds ze een klein meisje is en in haar thuisland studeerde ze zang aan de Kiev Variété- en Circus Academie.

Vanuit Nederland draagt ze graag haar steentje bij aan haar landgenoten in Oekraïne.

Daniël Sanderse

o 27 jaar
o Nederland
o Muziek

Daniël is al vanaf dat hij kan lopen gefascineerd door muziek. Na veel ervaring te hebben opgedaan bij bands zoals de 'De Hobbyisten' besloot hij op zijn 24e om zijn opgedane kennis en ervaring door te geven.

Ondertussen is hij drumdocent en erg betrokken bij de lokale muzikscene.

Tijdens de feestelijke afsluiting van Cultuurcompagnon in november 2024 presenteerde de koppels/trio's hun werk aan elkaar. De collaboratieve kunstwerken werden vol trots gepresenteerd en er werd gereflecteerd op het projectjaar.

Omroep Zeeland

Interview Burhan, Ton & Anouk

Kunstenaars Ton en Burhan hebben elkaar gevonden in Zeeland

Omroep Zeeland 6 november 2024

De ene kunstenaar komt uit Irak, de ander uit Nederland: Burhan Saleh en Ton Lamper zijn in Zeeland bij elkaar gebracht en dat bevalt hen uitstekend. De kunstenaars helpen elkaar en zijn inmiddels ook bevriend geraakt. In het radioprogramma De Zeeuwse Kamer vertellen ze over de samenwerking.

Cultuurkwadraat probeert kunstenaars bij elkaar te brengen, in welke branche dan ook. In het project CultuurCompagnon wordt onder meer samengewerkt met Vluchtelingenwerk. Ook Lamper en Saleh zijn op die manier bij elkaar gekomen. Lamper maakt vooral kunstwerken met houtsnedes, Saleh werkt meestel met hout. Op zich werkt Lamper ook wel met hout, “maar de manier waarop hij dat doet is toch iets bijzonderder”, zegt Lamper. “Ik heb hem geholpen met het ontdekken van nieuwe materialen. Zo help je elkaar.”

Nieuwe energie

Saleh is in 2000 naar Nederland gekomen. Eerst in Roermond, nu woont hij zo'n negen jaar in Goes, samen met zijn vrouw en dicht bij zijn dochter. Hij zegt dat hij nieuwe energie krijgt van de samenwerking met Lamper. Zaterdag is Saleh te zien in het tv-programma Sterren op het doek. In een schilderij met houtsnedes heeft hij actrice, zangeres en presentatrice Jelka van Houten zo mooi mogelijk proberen uit te beelden. Het is een schilderij van een meter geworden. Hij is er blij mee, maar verder mag hij er nog niks over zeggen.

Benieuwd naar de werken van Ton & Burhan zijn te zien in de bibliotheek in Goes. Een aantal werken kun je ook hieronder zien in de uitzending van De Zeeuwse Kamer.

Dankwoord

CultuurCompagnon heeft als pilotproject een mooie voetafdruk achtergelaten in de Zeeuwse cultuursector. Er zijn bruggen gebouwd en vriendschappen voor het leven ontstaan. Naast professionele kennis en netwerken zijn er ook veel persoonlijke verhalen uitgewisseld.

Veel nieuwkomers hebben enorme sprongen gemaakt in hun taalkennis, omdat ze veel vaker in de gelegenheid waren om te oefenen. Kunst en cultuur spreekt een universele taal en biedt de deelnemers vertrouwen en een ontspannen omgeving om ervaring op te doen.

Deze pilot kwam voort uit de eerdere samenwerking tussen Aschwin van den Abeele en Hazem Alhaj Ahmad. Hazem heeft met zijn taalkennis (Nederlands, Engels en Arabisch) een brug geslagen tussen alle deelnemers. Tijdens de bijeenkomsten maakte hij het mogelijk dat iedereen betrokken en gehoord werd. Deze expertise was onmisbaar voor een project als CultuurCompagnon.

We danken iedereen die de pilot mogelijk heeft gemaakt. In het bijzonder alle cultuurprofessionals en deelnemers, maar ook Toonbeeld, Cultuurpunt Walcheren, KCE Oosterschelderegio, Vluchtelingenwerk Nederland en het Fonds voor Cultuurparticipatie.

"Je leest veel in de krant of in het nieuws, maar nu heb ik pas echt van dichtbij ervaren hoe het is om te moeten vluchten voor oorlog."

Daniël Sanderse

"Ik heb meer zelfvertrouwen gekregen en ben niet meer gespannen. CultuurCompagnon bied mij erkenning."

Burhan Saleh

